

Andrzej Pelisiak

Grójec Wielki, st. 1, gm. Złoczew, woj.
sieradzkie, AZP 73-43/35

Informator Archeologiczny : badania 25, 14-15

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dęby, st. 29A
gm. Dobrze, woj. włocławskie
AZP 46-43/165

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
 Instytut Prahistorii Zakład Prahistorii
 Polski w Poznaniu

Badania prowadził mgr Janusz Czebreszuk. Finansowane w ramach programu ratownictwa przestrzennego nad środkową Bachorzą realizowanego przez Zakład Prahistorii Polski Instytutu Prahistorii na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Państwową Służbę Ochrony Zabytków we Włocławku. Drugi sezon badań. Osiedla ludności kultur ceramiki sznurowej i iwieńskiej.

Badania objęły powierzchnię 265 m². Efektem ich jest odkrycie 19 nowych obiektów nieruchomych i bogatego zbioru różnorodnych źródeł ruchomych (ceramika, krzemienie, kamienie, polepa, kości, węgle drzewne).

Osiedle ludności kultury ceramiki sznurowej odkryte zostało w tym sezonie. Pochodzi ono ze schyłku epoki neolitu i ma unikatowy dla Kujaw układ cech stylistycznych ceramiki, który — jak się wydaje — najbliższe analogie znajduje na południowo-wschodnich wybrzeżach Bałtyku, w strefie tzw. kultury przymorskiej. Wśród obiektów nieruchomych, związanych najprawdopodobniej z tą fazą zasiedlenia, trzy zasługują na szczególną uwagę (nr 89, 94 i 96). Mają one podobny kształt, strukturę przebarwień, a także dużą ilość węgli drzewnych w wypełnisku. Tworzą one wspólnie bardzo „tajemniczą” jak na ten etap badań strukturę funkcjonalną.

Osada ludności kultury iwieńskiej — z pierwszej fazy jej rozwoju — znana była już w sezonie poprzednim. Tegoroczne badania doprowadziły do całościowego jej rozpoznania.

Ponadto w tym sezonie uległa komplikacji stratygrafia stanowiska. Odkryto bowiem w kilku profilach pozostałości gleby kopalnej.

Badania zamierza się kontynuować.

Dudka, st. 1, gm. Wydminy, woj. suwalskie patrz paleolit i mezolit

Grójec Wielki, st. 1
gm. Złoczew, woj. sieradzkie
AZP 73-43/35

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadził dr Andrzej Pelisiak. Finansowane przez Urząd Miasta i Gminy w Złoczewie. Pierwszy sezon badań. Osada kultury pucharów lejkowatych i kultury Chłopice-Veselé.

Stanowisko zostało odkryte w 1986 r. w rezultacie badań AZP. Badania wykopaliskowe przeprowadzone w 1991 r. miały na celu ustalenie charakteru osadnictwa, jego chronologii oraz wielkości obiektu.

Rowami sondażowymi i wykopami szerokopłaszczyznowymi przebadano obszar o powierzchni 360 m². Odkryto dwa etapy zasiedlenia. Starszy łączy się z fazą wiórecką kultury pucharów lejkowatych. Odkryto pozostałości urządzeń osadowych, którym towarzyszył liczny inwentarz zabytków: kilka tysięcy fragm. ceramiki, kilkaset przedmiotów kamiennych i krzemiennych oraz liczne, ale bardzo drobne fragm. kości zwierzęcych. Osada kultury pucharów lejkowatych jest największym znanym tego typu obiektem w centralnej Polsce — jej powierzchnię szacuje się na ok. 6-7 ha.

Materiały z początków epoki brązu łączą się z kulturą Chłopice-Veselé. Odkryto 2 skupiska fragm. naczyń oraz przedmioty krzemienne. Strefy osadnictwa kultury pucharów lejkowatych i kultury Chłopice-Veselé częściowo wykluczają się.

Materiały i dokumentacja są przechowywane w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.

Badania czasowo zawieszono z uwagi na trudności finansowe. W przyszłości przewiduje się ich kontynuowanie.

Inowrocław, st. 100, gm. loco, woj. bydgoskie patrz młodszy okres przedrzymski — okres wpływów rzymskich

Kichary Nowe, st. 2 „Pole Bolesława”
gm. Dwikozy, woj. tarnobrzeskie
AZP 88-72/18

Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kultury Materialnej Zakład Archeologii Średniowiecznej w Warszawie

Badania prowadziła mgr Hanna Kowalewska-Marszałek przy udziale mgr Doroty Cyngot. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Tarnobrzegu i Instytut Historii Kultury Materialnej PAN. Piąty sezon badań. Cmentarzysko neolityczne i z wczesnego okresu epoki brązu, osada neolityczna.

Przedmiotem tegorocznych prac było — podobnie jak poprzednio — cmentarzysko neolityczne i z wczesnego okresu epoki brązu oraz pozostałości poprzedzającej je osady wczesnoneolitycznej, a celem — szczegółowa eksploracja kolejnych partii grobowca o konstrukcji megalitycznej i rozpoznanie jego najbliższego otoczenia, wyjaśnienie szczegółów konstrukcyjnych i funkcjonalnych, weryfikacja dotychczasowych ustaleń na temat jego przynależności kulturowej oraz sekwencji chronologicznej stanowiska. Pracami objęto prawie cały obszar ubiegłoroczny; łączna powierzchnia wykopu wynosiła 205 m².

W czasie sezonu 1991 przebadano całkowicie części grobowca pozostawione w roku ubiegłym, eksplorując w jego obrębie 2 kolejne groby; pozostawiono natomiast do dalszej eksploracji jedną z grobowych konstrukcji kamiennych. Konstrukcja ta, przykryta dziesięcioma warstwami bruku kamiennego, różniła się zdecydowanie od badanych w roku ubiegłym tak co do wymiarów, jak i szczegółów budowy. Zbudowana z dużych, nie zawsze regularnych bloków kamiennych tworzących ściany oraz z kilku płyt pełniących rolę „posadzki” zawierała jeden szkielet ludzki w układzie charakterystycznym dla kultury pucharów lejkowatych (wyprostowany na wznak, głową na południowy zachód, bez wyposażenia). Drugi z eksplorowanych grobów znajdował się po zewnętrznej stronie konstrukcji, na południe od niej. Był to grób szkieletowy, ze szkieletem leżącym na boku, skurczonym, wyposażonym w naczynie — szczegóły obrządku odpowiadające kulturze mierzanowickiej z wczesnego okresu epoki brązu.

W części północnej nasypu znaleziono — podobnie jak w poprzednim roku — naczynie kultury mierzanowickiej w obudowie skrzynkowej z płytek kamiennych; natrafiono też na ślady orki pradziejowej.

Prace wykopaliskowe w 1991 r. nie wniosły istotnych zmian w dotychczasowych ustaleniach co do chronologii badanego obiektu: groby w obstawach kamiennych pod brukiem oraz przykrywający je nasyp ziemny można, jak się wydaje, łączyć z kulturą pucharów lejkowatych, choć brak wyposażenia przy pochówkach nie pozwala przesądzić tej sprawy definitywnie; zastanawiające są też nikłe ślady obecności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku. Natomiast groby znajdujące się na obrzeżach nasypu należą — jak wskazuje ich wyposażenie — do kultury mierzanowickiej.

Po północnej stronie nasypu grobowego natrafiono na kilka dołków posłupowych związanych, być może, z konstrukcją tego obiektu. Od strony południowej wyeksplorowano kolejny grób należący do kultury mierzanowickiej, zawierający 2 różnocoasowe pochówki ludzkie (jeden z nich — pochówek osobnika dorosłego zachowany fragmentarycznie wyposażony był w 2 naczynia i zgrzebło krzemienne). Badano też skraj rozległego zacieśnienia, które stanowi przypuszczalnie część kolejnego nasypu grobowego.